

ARTERAKO KONPETENTZIA

ARTE ESZENIKOAK ETA DANTZA | 262

ETAPAKO HELBURUAK

Honako hauek dira Arte Eszenikoak eta Dantza ikasgaiko etapako helburuak:

1. Antzezlanak nahiz koreografiak ikusi, irakurri, aztertu eta birstutu, eta espresibide eszeniko ugariak ulertzea, eta, hala, enpatia eta jarrera erreflexibo eta kritikoa landu, eta ikusle aktibo, tolerante eta solidarioa izaten ikastea.
2. Ikasleek beren potentzialtasun estrategiko, ekintzaile, espresibo eta irudimenezkoa eta denbora kudeatzeko duten gaitasuna garatzeko moduko dantzaldi eta ikuskizunak sortzea, idaztea eta planifikatzea, eta, hala, sormen-prozesu batean tartean dauden fase guztien berri jakin eta norbera antzezlan nahiz dantzaldien antolaketarekin lotutako elementuen gaineko arduradun bihurtzea.
3. Dantzaldi eta ikuskizunetan parte hartzea, eta horretan, kontzentrazioa, memoria, inprobisazioa eta talde-lana lantzea, norberak sortutako antzezlan bat antzezteko edo testu dramatiko bat egokitzeke.
4. Antzezlanak nahiz koreografiak ezagutzeko, bisualizatzeko, biltegitratzeko, idazteko, grabatzeko, muntatzeko eta zabaltzeko beharrezkoak diren oinarrizko baliabide teknologiko eta online-baliabideak modu eraginkorrean erabiltzea, eta, horren bidez, ezaugarri unibertsalak dituen prozesu kultural peto-petoa sortzea.
5. Arte Eszenikoekin lotutako beste arte-hizkuntza batzuen berri jakitea (argazkigintza, bideo-arte, musika eta arte plastikoak, besteak beste), eta arte-hizkuntza horiek antzerkigintzan eta dantzan aplikatzea, diziplinarteko ikuskizun erakargarri eta askotarikoak sortu eta, hala, gaur egungo kulturaz eta arte-jardueraz norberak duen iritzia hobetzeko.
6. Euskal Herrian nahiz beste herri batzuetan historian zehar Arte Eszenikoek izandako etapa artistiko ugarien oinarrizko hizkuntza teknikoaren berri jakitea, eta, hala, etapa horietan egindakoa norberaren ondare artistikoari eranstea, eta antzerkigintzaren eta koreografiaren ondare kultural, historiko eta teknikoaz gogoeta egitea, horrek guztiak kultura artistiko sendoa eman diezaien ikasleei.

EDUKI MULTZOEN EZAUGARRIAK

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzari dagozkion adierazpenezko, prozedurazko eta jarrerazko edukiak honako eduki multzo hauetan multzokatzen dira:

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako 4. maila:

1. eduki multzoa. Ikasgai guztietan komunak diren oinarrizko zehar-konpetentziekin lotutako edukiak.
2. eduki multzoa. Arte Eszenikoen baliabide eta espresibideak.
3. eduki multzoa. Muntaketa- eta eszenifikazio-lana.
4. eduki multzoa. Ikuskizun eszenikoaren harrera.

Arte Eszenikoek eta Dantzak artea esploratzeko bide berritzaileak urratzen dituzte, prozesu korporeal eta gestual apartak martxan jarri eta, hala, ikasleei beren prestakuntza integrala aberasteko moduko baliabide espresiboak ematen dietenez gero. Horien bitartez, gure neska-mutilek bizitza errealarekin estu lotutako prozesu komunikatibo eta konduktualak esperimendatzeko aukera izango dute.

Eduki multzo bakoitzeko edukien helburua garbia da, oso: ikasleek bi diziplina horiekin lotutako lexiko espezifiko eta tradizio dramatiko nahiz koreografikoarekin lotutako alderdi garrantzitsu batzuk ikas ditzaten lortzea, horrek beren prestakuntza humanistiko eta artistikoa osatzen lagunduko dielakoan. Ez da ahaztu behar, hala ere, ikasgai honetako helburu eta eduki nagusien xedea zein den: gure ikasleak, dela interprete modura edo dela ikusle modura, bizipenen bitartez hurbiltzea Arte Eszenikoetara eta Dantzara, bietan ala bietan nagusi baitira bai sormena, bai talde-lana, bai tolerantzia, bai adierazkortasuna eta bai partaidetza.

Etapako ikasgai guztietan komuna den 1. eduki multzoak oinarrizko zehar-kompetentziak garatzeko beharrezkoak diren eduki guztiak jasotzen ditu. Arlo eta ikasturte guzti-guztietan landu eta ebaluatu behar dira edukiok.

Beste hiru eduki multzoek bat egiten dute kompetenzien gaineko ikuskera azaltzean egindako proposamen eta oharrekin, eta alde horretatik, proposamen eta ideiak xehatuta ageri dira eduki multzootan.

Bigarren eduki multzoak («Arte Eszenikoen baliabide eta espresibideak») bi eduki nagusi hartzen ditu hizpide: batetik, interpretazioaren eta baliabide eszenikoen esplorazioarekin lotutako alderdiak; eta, bestetik, interpretazio- eta dantza-teknika nagusien ezagutzarekin lotutakoak.

Hirugarren eduki multzoak («Muntaketa- eta eszenifikazio-lana») muntaketa eszenikoak taularatzeko prozesua lantzen du, eta ikasleek prozesu horretako fase guztietan eta antzezpen-lanean bertan parte hartzera bultzatzen ditu.

Azkenik, laugarren eduki multzoa («Ikuskizun eszenikoaren harrera») arte-espresibideei, dantza- eta antzerki-genero eta -estiloei, eta ikuskizun eszenikoen azterketari buruzko gogoetan ardatzen da, eta ikasleek jarrera kritikoa eta errespetua landu dezaten hartzen du helburu.

DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAKO 4. MAILAKO EDUKIAK

1. MULTZOA. Eduki komunak

Arlo eta ikasgai guztietan komunak diren oinarrizko zehar-kompetentziekin lotutako edukiak. Eduki multzo honetako prozesu eta jarreraren xede dira:

- Informazioa identifikatzea, lortzea, gordetzea eta berreskuratzea.
- Informazio-iturrien eta informazioaren beraren egokitasuna ebaluatzea.
- Informazioa ulertzea (alderatzea, sailkatzea, sekuentziatzea, aztertzea eta laburtzea), buruz ikastea eta adieraztea (deskribatzea, definitzea, laburtzea, azalpenak ematea, etab...).
- Informazioa balioestea eta adieraztea (argudioak azaltzea, arrazoiak ematea, etab.).
- Ideiak sortu, hautatu eta adieraztea.
- Ideiak, zereginak eta proiektuak planifikatzea, eta haien bideragarritasuna aztertzea.
- Egindako plangintza betetzea eta, beharrezkoa baldin bada, hura doitzea.
- Plangintzaren eta egindako lanen ebaluazioa egitea eta hobekuntza-proposamenak lantzea.
- Lortutako emaitzaren berri ematea.
- Harremanak eta komunikazioa lantzea (enpatia eta asertibitatea).
- Taldean ikasteko lanetan laguntzea eta elkarlanean aritzea.
- Giza eskubideak eta gizarteko konbentzioak errespetatzea.
- Gatazkak kudeatzea.
- Norberaren gorputza erregulatzea.
- Norberaren emozioak erregulatzea.
- Norberaren alderdi kognitiboa erregulatzea.
- Norberaren komunikazioa erregulatzea (hitzezkoa, hitzik gabekoa eta digitala).
- Norberaren jokabide morala erregulatzea.
- Norberaren motibazioa eta gogo-indarra erregulatzea.

2. MULTZOA. Baliabide eta espresibide eszenikoak

- Interpretatzeko eta dantzatzeko teknikak ikertzea: jolas dramatikoak, inprobisazioak, dramatizazioak, koreografia-erritmo eta mugimenduak, etab.
- Interpretaren baliabideak ikertzea: ahotsa eta gorputzaren, keinuen eta erritmoaren eta musikaren bidezko adierazpena.
- Pieza dramatiko eta koreografia xumeak egitea: bideoklipak, iragarkiak, laburmetraiak, moldaketak edo parodiak, besteak beste.
- Pieza dramatikoak eta koreografia laburrak grabatzea eta muntatzea: iragarkiak, laburmetraiak, moldaketak, etab.
- Taldean lan egiteko jarrera baikorra izatea.
- Besteren ekoizpenak errespetatzea eta haiekiko jarrera aktiboa izatea.

3. MULTZOA. Muntaketa- eta eszenifikazio-lana

- Eszena-lan bat muntatzeko prozesuaren fase guztiak ezagutzea: lanaren plangintza eta banaketa egitea, gidoia egitea, testua egokitzea, entseguak egitea, errepresentazioa eta amaierako balioespena.
- Eszena-lan bat muntatzeko prozesuaren fase guztietan parte hartzea: lanaren plangintza eta banaketa egitean, gidoia egitean, testua egokitzean, entseguak egitean, errepresentazioa egitean eta amaierako balioespena egitean.
- Atrezzoak, eszenografia, argiak eta gainerako alderdiak osatzen parte hartzea.
- Ikaskideen produkzioak eta egungo eszena-eskaintzako obraren bat aztertzea.
- Bideokamerak erabiltzea grabazioak egiteko, eta ordenagailua grabazio horien muntaketak egin eta sare sozialetan zabaltzeko.

4. MULTZOA. Ikuskizun eszenikoaren harrera

- Arte eszenikoen teknizismo oinarritzkoak aztertzea: eszenatokiaren parteak, interpretazio- eta koreografia-teknikak, rolak, etab.
- Dantza eta antzerkiko genero eta estiloen ezagutza oinarritzkoa.
- Garaiko eszenaratze moduak ezagutzea: performancea, bideo-antzerkia, antzerki-dantza, instalazioak, contact...
- Euskal Herriko eta beste herri batzuetako dramaturgiaren garaiak eta dantzako genero eta estilo oinarritzkoak aztertzea.
- Eszena-ikuskizunak aztertzea: interpretazioa, gidoia, eszenografia, argiak...
- Eszenako eta dantzako ikuskizunen kritika.
- Eszenaren eta dantzaren esparruetan oinordetzan hartu den euskal kultura-ondarea errespetatzea.

EUSKAL CURRÍCULUMAREN BERARIAZKO EDUKIEN ZEHAZTAPENA

Atal honetan, era orientagarrian eta irekian, etapa osorako aurkezten diren edukiak, aurreko atalean aurkeztutako euskal curriculumaren berariazko edukiaren zehaztapena dira.

4. MULTZOA. Ikuskizun eszenikoaren harrera

Arte eszenikoak

- Antzerkiaren sorrera
- Erdi Aroa: Garapena; Erlijio-drama. Mirariak. Misterioak ; Antzerki profanoa; *Obanosko Misterioa*
- Erdi Aroko antzerkiaren aztarnak Euskal Herriko antzerkian: Pastoralak; Toberak, Xaribariak. Inauteriak.
- Ilustrazioa Euskal Herrian: Frantzisko Xabier Munibe, Peñafloidako kondea; Azkoitiko Zalduntxoak eta Euskal Herriaren Adiskideen Elkarteak; *“El borracho burlado”*
- XIX. Mendea: Herri-tradiziozko antzertia, bereziki Zuberoakoa, hau da, asto-lasterrak eta pastoralak; Antzerti konbentzionala, Pizkunde giroan eta Lore Jokoen eta Euskal Festen babesean Donostian sortu zena; Marzelino Soroa (1848-1902), Toribio Alzaga (1861-1941), Serafín Baroja (1840-1912)...
- XX. mendea Euskal Herrian: Euskal Pizkundera. Abelino Barriola (1885-1944). Euskal Izkindea eta Iztunde Ikastola; Gabriel Aresti; Iparraldeko adierazpenak: Lartzabal, Landart...

Dantzak

- Dantza batzuk: Biribilketa; Jolas-dantzak: Zapatain, Xan Petrike (Ipurdi-dantza), Esku-dantza, Mahai-gaineko, Katadera-dantza, Almute-dantza...; Txulalai; Zazpi jauzi; Arku-dantza, Makila-dantza, Sagar-dantza, Zinta-dantza, Zahagi-dantza; Dantza askatuak: fandango, arin arina, jota (trikitrixa),...; Lantzeko inauteria (Baztango zortzikoa); Muxikoak: Hegi, Ostalerrak...; Baltsa, habanera, kontradantza, polka (herri-dantzak diren heinean); Pasodoblea (herri-dantza den heinean); Soka-dantza (Ingurutxoak, Giza dantza, Larrain-dantza, nahi diren aldaerak aukeran): Ohorezko Kontrapasa.
- Dantzako erreferenteak: Dantzaren historia, Iztueta, Biarritzeko baleta, Eresoinka, Elai-alai, Kukai, Urbeltz, Jon Maia, Luzia Lakarra...

EBALUAZIO-IRIZPIDEAK ETA LORPEN-ADIERAZLEAK

1. Ikuspegi kritikoz eta errespetuz hausnartzea arte-espresibide ugarien gainean.
  - Ezarritako epeetan irakurtzen edo ikusten ditu obrak.
  - Irakurri eta ikusi dituen obren iruzkin kritikoak egiten ditu.
  - Iruzkinetan, loturak ezartzen ditu garai, genero eta estiloen artean.
  - Dramaturgia eta koreografia laburrak sortzen edo moldatzen ditu, eta horiek lagungarri dira ikusitako obren mezuak ulertzeko.
  - Besteren lanak errespetatzen ditu, ikusle aktiboa izanda.
  - Ikuskizunetan parte hartzen duten artisten ahalegina balioesten du.
2. Ikuskizun bat antolatu eta, horretan, sormen-prozesuko urrats guzti-guztiak kontuan hartzeko gai izatea, hala nola irudimenaren erabilera, parte-hartzea, planifikazioa, gatazken konponketa, konpromisoa eta emaitzen ebaluazioa.
  - Antzerki- eta dantza-ikuskizunen plangintzako etapak ezagutzen ditu.
  - Bete egiten ditu ikuskizunak egiteko ezartzen diren epeak.
  - Gaur eguneko gaiak aukeratzen ditu, jendearentzat interesgarriak direnak.
  - Gidoi sortaileak eta egokiak egiten ditu.
  - Estrategia egokiak erabiltzen ditu sortze-prozesuak gertatzen diren gatazkak eta ezustekoak onbideratzeko.
  - Entseguetan ematen dituen ideiek hobetu egiten dute ikuskizuna.
  - Amaierako produkzioa berrikusten eta hobetzen du.
3. Taldean ikuskizunak eta egokitzapenak antzeztea, eta horretan, memoria ondo erabiltzea eta partaidetza eta esfortzua sustatzea.
  - Gogoz parte hartzen du entseguetan.
  - Bete egiten ditu taldeak ezarritako epeak.
  - Bere pertsonaiari dagozkion testuak eta koreografietako urratsak buruz ikasten eta interpretatzen ditu.
  - Oinarrizko ezaugarrien bidez karakterizatzen ditu pertsonaiak.
  - Egoki erabiltzen du eszena-eremua.
  - Ikuskizunen produkzio elementu guztiak zaintzen ditu: atrezzoak, gidoiak, jantziak...
4. Bere arte-ekoizpenen berri ematea gainerako pertsonei, eta horretan, grabazio-, muntaketa- eta hedatze-lan guztiak egiteko baliabideak erabiltzea.
  - Badaki zer online baliabide dauden ikuskizunak ikusi eta testuak bilatzeko.
  - Irizpide egokiz bilatzen eta hautatzen ditu ikuskizunaren premietara egokitutako materialak.
  - Gidoi artistikoak taldean sortzeko teknologia-gailuak erabiltzen ditu.
  - Grabatzeko eta ikus-entzunezkoak muntatzeko materialaren erabilera eraginkorra eta arduratsua egiten du.
  - Egokitasunez erabiltzen ditu sare sozialak ikuskizuna iragarri eta zabaltzeko.
  - Badaki jarduera artistikoak zer onura dakartzkien gorputzari eta buruari.

5. Beste arte-hizkuntza batzuk ezagutzea eta bere ekoizpenetan erabiltzea.
  - Beste diziplina batzuen –besteak beste, argazkigintzaren, bideogintzaren eta musikaren– oinarriak ezagutzen ditu.
  - Arte plastikoen oinarriak ezagutzen ditu, eta atrezzoak, jantziak, kartelak eta bestelakoak egiteko baliatzen ditu.
  - Ikuskizunean beste hizkuntza batzuk erabiltzeko behar diren online teknologiak eta zerbitzuak kontrolatzen ditu.
  - Ikuskizunean egoki erabiltzen ditu beste hizkuntza batzuk; hala nola musika eta arte plastikoak.
  - Badaki antzerkiak eta dantzak zer adierazpen ugari dituzten gaur egun.
  - Garaiko arte-adierazpenak errespetatzen ditu.
6. Arte Eszenikoen etapa historiko garrantzitsuenetako elementuak ezagutzea eta bere ekoizpenetan erabiltzea baliabide horiek.
  - Arte eszenikoak eta dantza-estiloak ezagutzen ditu.
  - Idatzitako antzerki-testuen teknizismoak ezagutzen eta erabiltzen ditu.
  - Eszena-muntaian identifikatzen eta erabiltzen ditu antzerkiaren eta dantzaren oinarritzko termino espezifikoak.
  - Arte eszenikoen, dantzaren eta haien estiloen historia eta garai gorenak ezagutzen eta kokatzen ditu.
  - Euskal antzerkigintzaren eta dantza tradizional batzuen gaur egungo eta historiako berezitasunak ezagutzen ditu.
  - Bere ikuskizunetara ekartzen ditu ondare eszenikoaren zenbait alderdi.